

Lenka Holá a kolektiv

MEDIACE A MOŽNOSTI VYUŽITÍ

V PRAXI

 GRADA®

Autorský kolektiv:

Westphalová Lenka, JUDr., Ph.D.
Labáth Vladimír, prof. PaedDr., Ph.D.
Rozehnalová Naděžda, prof. JUDr., CSc.
Křivohlavý Jaro, prof. PhDr., CSc.
Šámal Pavel, prof. JUDr., Ph.D.
Urbanová Martina, doc. PhDr., Ph.D.
Sobotková Irena, doc. PhDr., CSc.
Tamm Marina, prof. Dr. iur.
Hrušáková Milana, JUDr., Ph.D.
Spáčil Ondřej, JUDr.
Šámalová Milada, JUDr.
Šauerová Markéta, PhDr., Ph.D.
Tomášek Jan, PhDr., Ph.D.
Špejra Michal, Mgr.
Stanislav Antonín, Mgr.
Steinbergerová Dorota, Mgr.
Cholenský Robert, Mgr., Ph.D.
Kovářová Kochová Ingrid, Mgr., Ph.D.
Emmerová Ingrid, doc. PhDr., Ph.D.
Šucha Matúš, PhDr., Ph.D.
Hruška Petr, Ing.
Slavík Michal, PaedDr., Ph.D.
Smolík Arnošt, PhDr., Ph.D.
Šobáňová Petra, Mgr., Ph.D.
Skarupská Helena, PhDr., Ph.D.
Brzobohatý Robin, Mgr.
Sprinz Petr, Mgr., LL.M.
Prchal Petr, Mgr.
Nováková Sabina, Bc., DiS.
Vasičáková Očenášová Zuzana, Mgr.

Lenka Holá a kolektiv

MEDIACE
A MOŽNOSTI VYUŽITÍ
V PRAXI

Grada Publishing

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Kniha byla vydána s finanční podporou Právnické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci.

PhDr. Lenka Holá, Ph.D., a kolektiv

**MEDIACE A MOŽNOSTI VYUŽITÍ
V PRAXI**

TIŘÁŽ TIŠTĚNÉ PUBLIKACE:

Vydala Grada Publishing, a.s.
U Průhonu 22, 170 00 Praha 7
tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400
www.grada.cz
jako svou 5306. publikaci

Recenzovali:

prof. JUDr. Milana Hrušáková, CSc.
PhDr. Dušan Ondrušek, CSc.

Kapitolu 11 z němčiny přeložila Mgr. Renata Klčová

Odpovědný redaktor Zdeněk Kubín
Sazba a zlom Jan Šístek
Zpracování obálky Michal Němec
Počet stran 512
Vydání 1., 2013

Vytisklo TISK CENTRUM, s.r.o., Moravany

© Grada Publishing, a.s., 2013
Cover Photo © fotobanka Allphoto

ISBN 978-80-247-4109-3

ELEKTRONICKÉ PUBLIKACE:

ISBN 978-80-247-8775-6 (ve formátu PDF)
ISBN 978-80-247-8776-3 (ve formátu EPUB)

OBSAH

PŘEDMLUVA	13
<i>(Lenka Holá)</i>	
1. MEZILIDSKÉ VZTAHY A JEJICH PROMĚNY V MEDIACI	17
<i>(Jaro Křivoblavý)</i>	
1.1 Konflikty, kompromisy a mediace – oč jde?	17
1.2 Modelování interakce mezi dvěma a více lidmi	18
1.3 Psychologický pohled na druhy konfliktů	18
1.4 Pojetí mezilidských vztahů a jejich dynamiky jako her	19
1.5 Modelování interpersonálních konfliktů	19
1.6 Respekt k osobnostním charakteristikám účastníků sporu	19
1.7 Vzájemné postoje účastníků mediace	20
1.8 Odlišnost vnímání sebe a partnera	20
1.9 Postoje jedné strany ke druhé	21
1.10 Projevy postojů partnerů k sobě navzájem	21
1.11 Chod informací v mediálním procesu	21
1.12 Celková orientace dvojice	22
1.13 Další podněty na závěr	23
2. INDIVIDUÁLNÍ STYL MEDIÁTORA	25
<i>(Vladimír Labáth)</i>	
3. SYSTÉM VZDĚLÁVÁNÍ MEDIÁTORŮ	37
<i>(Lenka Holá)</i>	
3.1 Úvod	37
3.2 Kompetence	37
3.3 Vzdělání a vzdělávání mediátorů	41
3.4 Vzdělávání mediátorů ve vybraných evropských zemích	46
3.5 Další vzdělávání v mediaci	54
3.6 Systém vzdělávání mediátorů	56
3.7 Závěr	63
4. KVALIFIKACE MEDIÁTORA – HODNOCENÍ KVALITY MEDIACE	65
<i>(Robin Brzobohatý)</i>	
4.1 Úvod	65
4.2 Důležitost kvalifikace mediátorů	65
4.3 Kvalifikace a její smysl	66
4.4 Čtyři mechanismy kvalifikace	67
4.5 Metody provádění předběžných mechanismů kvalifikace	70
4.6 Kvalifikace na základě posouzení výkonu – český kontext	72
4.7 Kritéria hodnocení mediátorů	72
4.8 Historie kompetenčních modelů	74
4.9 Hodnotící model mediátora San Diego Mediation Centre	77
4.10 Kompetenční model „Mediační diamant“ – český kontext	80
4.11 Závěr	86

5.	PSYCHOLOGICKÉ ASPEKTY RODINNÉ MEDIACE	87
	<i>(Irena Sobotková)</i>	
5.1	Úvod	87
5.2	Charakteristika a principy rodinné mediace	88
5.3	Přístupy k rodinné mediaci	90
5.4	Aplikační oblasti rodinné mediace	92
5.5	Perspektivy a výzvy v rodinné mediaci	95
6.	LEGISLATIVNÍ MOŽNOSTI A MEZE MEDIACE KONFLIKTU V RODINNĚPRÁVNÍCH VZTAZÍCH	99
	<i>(Lenka Westphalová, Ondřej Spáčil, Milana Hrušáková)</i>	
6.1	Úvod	99
6.2	Mediace a mediátor	100
6.3	Zásady činnosti mediátora a principy mediace	101
6.4	Srovnání mediace a soudního řízení	102
6.5	Dobrovolnost mediace	103
6.6	Rodinněprávní vztahy a konflikty	105
6.7	Právní zakotvení rodinné mediace a její specifika	107
6.8	Mediace jako nástroj sociálněprávní ochrany	113
6.9	Právní úprava podle zákona o mediaci	114
6.10	Praktická zkušenost: úskalí mediace vykonávané advokátem	116
6.11	Požadavky na vzdělání – právník ano, či ne?	118
6.12	Závěr	120
7.	VYUŽITÍ MEDIACE V SOCIÁLNÍ PRÁCI Z POHLEDU SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ	121
	<i>(Petra Šobánková)</i>	
7.1	Úvod	121
7.2	Vztah mediace a sociální práce	121
7.3	Cíle a metody výzkumu	122
7.4	Účel výzkumu	123
7.5	Výzkumný problém a výzkumná otázka	123
7.6	Výzkumný soubor	125
7.7	Metoda sběru a zpracování dat	125
7.8	Přehled výsledků a závěrů	127
7.9	Závěr	137
8.	RODINNÁ MEDIACE JAKO SOCIÁLNÍ SLUŽBA	139
	<i>(Sabina Nováková, Lenka Holá)</i>	
8.1	Úvod	139
8.2	Fond ohrožených dětí a mediační centrum	139
8.3	Mediace, rodinná mediace	141
8.4	Sociální služba, zákon o sociálních službách	142
8.5	Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi v kontextu pověření k výkonu sociálněprávní ochrany dětí	144
8.6	Podmínky a pravidla rodinné mediace jako sociální služby	147
8.7	Financování sociálních služeb a bezplatnost	151
8.8	Přiblížení praxe mediačního centra	151
8.9	Závěr	155

9. TĚLO A NEVERBALITA V MEDIACI	157
<i>(Zuzana Vasičáková Očenášová)</i>	
9.1 Úvod	157
9.2 Mysl a tělo, jazyk a pohyb	157
9.3 Školy a studie o neverbalitě	158
9.4 Nabídka východisek pro práci s neverbalitou v mediaci	160
10. NA KŘÍŽOVATCE MEZI MEDIACÍ A ROZHODČÍM ŘÍZENÍM?	169
<i>(Naděžda Rozehnalová)</i>	
10.1 Úvod	169
10.2 Jak lze řešit spory v obchodní komunitě aneb Není jediné cesty	170
10.3 K některým alternativním prostředkům řešení sporů	172
10.4 Regulovat, proč regulovat a co regulovat	176
10.5 Závěr	179
11. PRÁVNĚ-EKONOMICKÉ ASPEKTY MEDIACE	181
<i>(Marina Tamm)</i>	
11.1 Úvod	181
11.2 Materiálněprávní a formálně procesněprávní požadavky na spravedlivé rozhodnutí	181
11.3 Mediace jako výraz subjektivně--interdisciplinárního řešení k posílení funkce právního urovnání sporu	182
11.4 Právně-ekonomické aspekty mediace (detailně)	184
11.5 Zakomponování právně-ekonomických úvah do německého návrhu mediálního zákona	185
11.6 Závěr	188
12. NOVÁ PRÁVNÍ ÚPRAVA MEDIACE NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY V KONTEXTU ÚPRAVY MEDIACE VE SPOLKOVÉ REPUBLICCE NĚMECKO A RAKOUSKÉ REPUBLICCE	189
<i>(Antonín Stanislav, Dorota Steinbergerová)</i>	
12.1 Úvod	189
12.2 Legislativní proces přípravy a schvalování zákona o mediaci v netrestních věcech na území České republiky	190
12.3 Zákon č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů (zákon o mediaci)	197
12.4 Mediace ve Spolkové republice Německo a v Rakouské republice	201
13. POVINNOST MLČENLIVOSTI MEDIÁTORA A DALŠÍCH OSOB ZÚČASTNĚNÝCH NA MEDIACI	207
<i>(Robert Cholenský)</i>	
13.1 Úvod	207
13.2 Zákon o mediaci – mlčenlivost mediátora	207
13.3 Zákon o mediaci – dohled nad činností mediátora	213
13.4 Zákon o mediaci – mlčenlivost ostatních účastníků mediace	214
13.5 Jak ve světle zákona prakticky zajistit mlčenlivost ostatních účastníků mediace?	217
13.6 Ochrana důvěrnosti mediace v USA – exkurz	220
13.7 Závěr	228

14. LIMITY A MOŽNOSTI UPLATNĚNÍ MEDIACE V INSOLVENČNÍM ŘÍZENÍ	229
<i>(Petr Sprinz)</i>	
14.1 Úvod	229
14.2 O mediaci a insolvenčním řízení	230
14.3 Mediace před zahájením řízení	231
14.4 Mediace a zahájení insolvenčního řízení	237
14.5 Další průběh insolvenčního řízení a uplatnění mediace	238
14.6 Reorganizační plán a možnosti uplatnění mediace	240
14.7 Závěr	241
15. MEDIACE A NÁHRADA ÚJMY NA ZDRAVÍ VZNIKLÉ VE ZDRAVOTNICTVÍ	243
<i>(Ingrid Kovářová-Kochová)</i>	
15.1 Úvod	243
15.2 Spory o náhradu újmy na zdraví	244
15.3 Zákon o mediaci ve vztahu k řízení ve věcech náhrady škody na zdraví ve zdravotnictví	248
15.4 Podnět rakouský	250
15.5 Podnět anglický	251
15.6 Závěr	254
16. MEDIACE VE VĚCÍCH AUTORSKOPRÁVNÍCH	257
<i>(Petr Prchal)</i>	
16.1 Úvod	257
16.2 Autorskoprávní konflikty	257
16.3 Mediace jako způsob řešení konfliktů	259
16.4 Výhody mediace	261
16.5 O vhodnosti a nevhodnosti využití mediace	262
16.6 Mediace versus arbitráž	264
16.7 Fáze mediace	265
16.8 Poskytovatelé autorskoprávní mediace a mediační pravidla	265
16.9 WIPO mediace	266
16.10 Zákon o mediaci v České republice	267
16.11 Autorskoprávní mediace při sjednávání kolektivních a hromadných smluv	268
16.12 Závěr	269
17. UPLATNĚNÍ MEDIACE V TRESTNÍM ŘÍZENÍ	271
<i>(Pavel Šámal)</i>	
17.1 Úvod	271
17.2 Koncept restorativní justice a mediace	272
17.3 Mediace v trestním řízení	277
17.4 Využití mediace v rámci diferenciacce přístupů k trestné činnosti	286
18. MEDIACE JAKO NÁSTROJ SOCIÁLNÍ KONTROLY V POSTMODERNÍ SPOLEČNOSTI – VYBRANÉ SOCIOLOGICKÉ ASPEKTY MEDIACE	289
<i>(Martina Urbanová)</i>	
18.1 Úvod	289
18.2 Sociální kontrola	291
18.3 Postmoderní společnost	292
18.4 Riziková a síťová společnost	294

18.5	Mediace na základě sociologických paradigmat	295
18.6	Přednosti a limity	301
18.7	Závěr	303
19.	MEDIACE VE SLOVENSKÉ REPUBLICE A MOŽNOSTI UPLATNĚNÍ SOCIÁLNÍCH PEDAGOGŮ V NÍ	305
	<i>(Ingrid Emmerová)</i>	
19.1	Úvod	305
19.2	Vznik a současný stav mediace na Slovensku	306
19.3	Mediátor jako pomáhající odborník ve Slovenské republice	311
19.4	Možnosti uplatnění sociálních pedagogů v oblasti mediace	312
19.5	Závěr	316
20.	MEDIACE V SOUDNICTVÍ VE VĚCECH MLÁDEŽE	317
	<i>(Milada Šámalová)</i>	
20.1	Úvod	317
20.2	Obecně k mediaci u mladistvých	318
20.3	Podmínky realizace mediace u mladistvých	319
20.4	Uplatnění mediace v řízení proti mladistvým	322
20.5	Závěr	325
21.	MEDIACE MEZI PACHATELEM A OBĚTÍ TRESTNÉ ČINNOSTI V ČESKÉ REPUBLICE	327
	<i>(Michal Špejra, Jan Tomášek)</i>	
21.1	Úvod	327
21.2	Mediace v trestních věcech v České republice	328
21.3	Zkušenosti pachatelů a obětí s mediací	330
21.4	Zkušenosti probačních úředníků – mediátorů	339
21.5	Závěr	343
22.	VYUŽITÍ MEDIACE V PRÁCI VÝCHOVNÉHO PORADCE	345
	<i>(Helena Skarupská)</i>	
22.1	Úvod	345
22.2	Škola a školní prostředí	345
22.3	Školní konflikt	346
22.4	Výchovné poradenství a výchovný poradce	349
22.5	Metody práce výchovného poradce	351
22.6	Používané postupy mediace v práci výchovného poradce	352
22.7	Nároky na vybavení prostoru pro mediaci ve škole	359
22.8	Srovnání činnosti výchovného poradce a mediátora	360
22.9	Mediace v současné české škole	361
22.10	Návrh k dalšímu rozvoji školního poradenství	361
22.11	Závěr	363
23.	PRVKY MEDIACE V PRÁCI ŠKOLNÍHO INTERVENČNÍHO TÝMU	365
	<i>(Michal Slavík, Arnošt Smolík)</i>	
23.1	Úvod	365
23.2	Dítě ze sociálně vyloučeného prostředí jako možný zdroj konfliktů v české škole	366
23.3	Řešení konfliktu prostřednictvím třetí strany, dvouvrstvý model	368
23.4	Intervenční týmy	368

23.5	Nástin průběhu vlastní intervence	371
23.6	Školní mediátor	374
23.7	Závěr	377
24.	VRSTEVNICKÉ PROGRAMY JAKO FORMA ŠKOLNÍ MEDIACE	379
	<i>(Markéta Šauerová)</i>	
24.1	Úvod	379
24.2	Mediace	379
24.3	Význam školní mediace	381
24.4	Edukační rozměr školní mediace	382
24.5	Subjekty školní mediace	383
24.6	Osobnostní předpoklady mediátora působícího ve školním prostředí	384
24.7	Etika v práci mediátora ve školním prostředí	386
24.8	Mediace prostřednictvím školního psychologa	386
24.9	Mediace prostřednictvím učitelů	387
24.10	Peer mediace, využití vlivu autority vrstevníků	387
24.11	Principy využívání peer programů ve školní mediaci	388
24.12	Šetření zaměřené na změny v sociálních preferencích u dětí mladšího školního věku	389
24.13	Kvalitní diagnostika – princip úspěchu vrstevnických programů	391
24.14	Příprava peer mediátora	392
24.15	Závěr	393
25.	MOŽNOSTI A MEZE VYUŽITÍ KOUČINKU V PROCESU MEDIACE	395
	<i>(Matuš Šucha, Petr Hruška)</i>	
25.1	Úvod	395
25.2	Srovnání právní úpravy koučinku a mediace	395
25.3	Mediace a koučink – teoretická východiska	399
25.4	Mediace a koučink – společné a rozdílné znaky	402
25.5	Konflikt koučink a mediační koučink	402
25.6	Příklady využití koučinku v mediaci	404
25.7	Zkušenosti ze zahraničí	405
25.8	Závěr	406
	PŘÍLOHY	407
	PŘÍLOHA 1: MEDIACE MEZI PACHATELEM A POZŮSTALÝMI PO OBĚTECH DOPRAVNÍCH NEHOD – PRAKTICKÉ ZKUŠENOSTI ÚŘEDNÍKA PMS ČR	409
	PŘÍLOHA 2: UPLATNĚNÍ MEDIACE PŘI ŘEŠENÍ NÁSLEDKŮ PROVINĚNÍ SPÁCHANÉHO MLADISTVÝM PACHATELEM – PRAKTICKÉ ZKUŠENOSTI PMS ČR	416
	PŘÍLOHA 3: VYUŽITÍ MEDIACE U DLOUHODOBĚ ABSTINUJÍCÍCH KLIENTŮ SE ZÁVISLOSTÍ	422
	PŘÍLOHA 4: PROFESIONALIZACE MEDIACE V KONTEXTU ČINNOSTI ASOCIACE MEDIÁTORŮ ČR	432

PŘÍLOHA 5: INTERDISCIPLINÁRNÍ PŘÍSTUP K ŘEŠENÍ RODINNÝCH SPORŮ	438
PŘÍLOHA 6: COLLABORATIVE LAW / PRÁVO SPOLUPRÁCE – NOVÝ TREND V ŘEŠENÍ SPORŮ	453
PŘÍLOHA 7: VZDĚLÁVÁNÍ A DALŠÍ VZDĚLÁVÁNÍ MEDIÁTORŮ V SR	456
PŘÍLOHA 8: VZDĚLÁVÁNÍ A ROZVOJ V MEDIACI	458
PŘÍLOHA 9: ČESKO-SLOVENSKÉ MEDIAČNÍ FÓRUM	469
SHRNUTÍ	475
SUMMARY	477
AUTORSKÝ REJSTŘÍK	479
POUŽITÉ ZDROJE A LITERATURA	487
Knihy a články	487
Internetové zdroje	506
Právní zdroje	509

PŘEDMLUVA

Tato kniha vznikla z poznatků a zkušeností v praxi a také především pro praxi je určena. Je kolektivním dílem autorů, jejichž teoretické zázemí je odrazem interdisciplinární povahy mediace.

Cílem monografie je reflexe vývoje a současného stavu využití mediace v České republice v kontextu vývoje v Evropě a vybraných evropských státech.

Důraz na potřeby praxe však neznamená, že bychom se mohli, nebo dokonce měli obejít bez přihlídnutí k teoretickým základům. Ve skutečnosti je teorie nezbytným pojmovým nástrojem, který pomáhá pochopit vztah mezi příčinami a následky konfliktu a komunikace v něm. K teorii mediace toho stále nevíme dost. Neposkytuje nám plné a uspokojivé vysvětlení všech proměn lidské existence v koexistenci s působením mediátora. Je však jisté, že při četných potížích, jež musíme v praxi řešit, se bez teoretických východisek neobejdeme. Teorie nám vytváří základ pro profesionální výkon praxe.

Proto jsme se v publikaci *Mediace. Způsob řešení mezilidských konfliktů* (Grada Publishing, 2003) zabývali především základními charakteristikami mediace, teoretickými východisky, principy, vztahy a procesem mediace. Možnosti jejího využívání a dalšího rozšiřování byly spíše jen naznačeny. Autorka pojímá mediaci jako metodu, která není zaměřena pouze na problémy klientů, ale také jako metodu, jež se soustředí na samotné klienty. Prostřednictvím mediace a za pomoci mediátora jsou aktivovány jejich nevyužité zdroje řešit konfliktní situaci. Mediace tak napomáhá podněcovat a rozvíjet potenciál člověka řešit vlastní obtíže. V souvislosti s tím se v knize hovoří o specifikách tzv. české mediační školy. V té době se jevílo, že se konstituuje. Nyní, s odstupem deseti let, docházíme k názoru, že šlo spíše o specifika zavádění mediace v prostředí České republiky a rozvoj metody obecně než o utváření specificky českého mediačního pojetí.

Mediační praxe v České republice pokračovala mílovými kroky a bylo potřeba hledat odpovědi na další otázky, které přinesla. V knize *Mediace v teorii a praxi* (Grada Publishing, 2011) se proto věnujeme teoretickým zdrojům mediace, ale mnohem výrazněji také zkušenostem a možnostem její aplikace v praxi. Samostatně pak zpracováváme tři z nich – mediaci rodinnou, mezi vrstevníky (tzv. peer mediaci) a obchodní mediaci. Z hlediska možností rozvoje mediace jsme je v té době považovali za klíčové. S odstupem času můžeme říci, že peer mediace ani obchodní mediace zatím nenaplnily naše očekávání. Rozvoj mediace v rodinných konfliktech je naopak, i díky vstupu sociálních služeb do mediačního pole, velmi dynamický.

O mediaci roste zájem mezi odborníky, zejména právníky, sociálními pracovníky a psychology. Mediace se více diferencuje ve svém pojetí i přístupech. Vzdělávací instituce, které dosud školily „v mediaci“, nyní již zpřesňují mediační styl a vzdělávají ve facilitativní mediaci a evaluativní mediaci. Nebude zřejmě trvat dlouho a objeví se výcviky v transformativní mediaci, terapeutické mediaci či narativní mediaci.

Významným milníkem bylo přijetí zákona č. 202/2012 Sb., o mediaci a o změně některých zákonů, který zásadním způsobem ovlivnil i vznik této knihy. Potřeba vnést institut mediace v netrestní oblasti do českého právního řádu vyvstala v souvislosti s přijetím směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/52/ES ze dne 21. května 2008, o některých aspektech mediace v občanských a obchodních věcech, kterou mají členské státy Evropské unie transponovat do svých právních řádů. Ministerstvo spravedlnosti,

do jehož gesce transpozice směrnice spadala, se rozhodlo pro vypracování návrhu zákona o mediaci, který by upravoval institut mediace šířeji. Do jeho tvorby i následných legislativních procesů byla zapojena široká mediátorská obec, množství institucí i dalších odborníků. Dochází k diferenciaci názorů na pojetí mediace, kontext jejího poskytování i požadavků na kvalifikaci mediátorů. To, kromě nových pohledů, přineslo i jisté napětí v profesi. V souvislosti s přijímáním zákona o mediaci byla mediátorská obec rozdělena na „neprávníky“ a „právníky“, na skupiny organizací a institucí, které mediaci poskytují nebo v ní vzdělávají. Každý prosazoval své pojetí a zákon měl být jeho odrazem. Napětí ve společenství bylo v té době velké.

Stále zřetelněji se ukazovalo, že je potřebné, aby se komunita mediátorů sešla a měla příležitost k výměně názorů, podnětů a zkušeností. Aby reflektovala potřeby teorie i praxe a aby se pokusila sjednotit k podpoře a prosazení zákona. Proto uspořádala Univerzita Palackého v Olomouci mezinárodní vědeckou konferenci „*MEDIACE 2011. Kultivovaný způsob řešení sporů*“. Akademická půda zaručovala nestrannost, vědeckost, objektivitu a možnost svobodného vyjádření. Závěry konference byly mimo jiné postoupeny Parlamentu ČR k jeho dalšímu rozhodování.

K napsání této třetí monografie jsme proto na podzim roku 2011 přizvali tým spoluautorů, psychologů, právníků, sociologů, sociálních pracovníků, pedagogů, teoretiků i praktiků. Byl to logický krok, pokud měla kniha naplnit cíl, který si stanovila. Vážím si jejich zájmu zpracovat své názory a zkušenosti do podoby jednotlivých kapitol a pokrýt tak široké spektrum aplikačních oblastí a způsobů využití mediace. Zachovat jednotnou tematickou linii nebylo obtížné. Při mediaci se uplatňují mnohé vědní obory, z jejichž pohledu bylo možné téma zpracovat. Autorům jsme tak mohli poskytnout dostatečně svobodný prostor pro jejich vyjádření. Snažili jsme se, aby kniha pokud možno co nejvíce odpovídala současnému stavu vědění a rozvoje mediace. Byla několikrát doplňována a přepracována. Její tvorba odrážela obtížnost období, kterým česká mediace a čeští mediátoři procházeli. Je jeho jedinečným historickým dokladem.

Dne 2. května 2012 byl zákon o mediaci Parlamentem ČR přijat, 1. září 2012 nabyl své účinnosti. V té době jsme knihu po podnětném recenzním řízení dokončovali a znovu upravovali ve smyslu ustanovení ne pouze návrhu zákona o mediaci, ale již samotného zákona o mediaci. Kniha tak byla aktualizována zcela netypicky, již během svého vzniku. Volili jsme tuto cestu i za cenu jistého zdržení. Rukopis byl nakladatelství odevzdán v únoru 2013. Tato skutečnost se odráží v kapitolách, jež se zaměřují na charakteristiku vývoje uplatňování mediace v České republice. Autoři těchto kapitol hodnotí minulost, vyjadřují doporučení do budoucnosti, ale nemají ještě možnost kriticky zhodnotit zkušenosti s aplikací zákona do praxe.

Tématem monografie je mediace a možnosti jejího využití. Každý autor vychází ze základních principů mediace, ale má své pojetí, dané jeho teoretickým zázemím a zkušenostmi. Tak se mezi některými autory objevují názorové odlišnosti, které však nejsou zásadní povahy a koncepci knihy nenarušují.

Monografie je rozdělena do šesti oblastí. První je tvořena kapitolami, které se zabývají kompetencemi a přípravou mediátorů. Následující čtyři části knihy definují oblasti, v nichž se mediace s úspěchem využívá. Kapitoly, které se vztahují k tématu rodinné mediace, tvoří druhou část knihy. Mediace v obchodních a jiných občanskoprávních věcech tvoří její třetí část. Zejména zde jsou charakterizovány oblasti, kde je možné u nás nově mediaci využívat – například v insolvenčním řízení, ve sporech o náhradě újmy na

zdraví vzniklé ve zdravotnictví či ve věcech autorskoprávních. Čtvrtou část tvoří kapitoly k mediaci v trestní oblasti a pátou k mediaci ve školské a výchovné práci. Na použité zdroje odkazujeme přímo v textu. U kapitol právní povahy je uplatňováno, tak jak je u těchto textů obvyklé, více poznámek pod čarou s odkazem na příslušné právní dokumenty.

Zaměření na praxi nás vedlo k rozšíření pojednání o zkušenosti z praxe, a to formou příloh v poslední šesté části knihy. Jejich autory jsou zkušení praktici. Mají sloužit především jako inspirace.

Předpokládáme, že text bude využíván profesionály v oblasti mediace. Doufáme však, že nebude bez užitku i studentům a dalším odborníkům, kteří svou dráhu mediátora teprve zvažují či se s řešením mezilidských konfliktů ve své praxi setkávají.

Za důvěru, že takovou publikaci mediace u nás využije, patří náš dík Mgr. Gabriele Plickové z nakladatelství Grada Publishing.

Květen 2013

Lenka Holá